

Bydgoszcz, 11 marca 2019 r.

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI

WPS.IX.431.2.8.2019. RK/JDa/ AJe

**Kierownik
Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej
ul Powstańców Wielkopolskich 6
88- 180 Złotniki Kujawskie**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 186 pkt 3 i art. 197 b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2018 r. poz. 998 z późn. zm.) oraz § 4 i § 13 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. poz.1477) w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, ul. Powstańców Wielkopolskich 6, 88-180 Złotniki Kujawskie (zwanym dalej GOPS lub Ośrodkiem) przeprowadzona została w dniach 25 i 26 lutego 2019 r. kontrola prawidłowości.

Kontrola przeprowadzona została przez:

- R. K. – inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, kierującego zespołem inspektorów,
- A. J. – inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy,
- J. D. - inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy.

na podstawie Upoważnienia Nr 78/2019 z dnia 12 lutego 2019 r.

w zakresie:

- realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- zgodności zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2017 r. do 24 lutego 2019 r.

Opis ustalonego stanu faktycznego oraz jego ocena:

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o rozmowę i wyjaśnienia [REDAKTOWANE] – Kierownika GOPS, p. XX – asystenta rodziny oraz analizę dokumentacji.

Gmina została ustawowo zobowiązana do realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 10 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art.190. W gminie Złotniki Kujawskie ww. zadanie realizuje GOPS.

GOPS działa obecnie na podstawie Statutu z dnia 21 września 2018 r. przyjętego Uchwałą Nr XLVI/359/2018 Rady Gminy Złotniki Kujawskie. W dokumencie uwzględniono ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zadania Ośrodka szczegółowo ustalone zostały w Regulaminie Organizacyjnym, który stanowi załącznik do Zarządzenia Nr GOPS.021.5.2018 Kierownika GOPS z dnia 7 maja 2018 r. Dokument zawiera wyodrębnione w strukturze Ośrodka stanowisko asystenta rodziny. Zarządzeniem zmieniającym z dnia 25 lutego 2019 r., wprowadzono do regulaminu, wszystkie zadania asystenta rodziny, o których mowa w ustawie, których pierwotnie dokument nie zawierał.

Zarządzeniem z dnia 31 grudnia 2016 r. Nr GOPS.021.15.2016 Kierownika GOPS, zostały wprowadzone *Zasady działań podejmowanych w ramach wsparcia rodziny przez asystenta*. Procedura została uaktualniona Zarządzeniem z dnia 31 grudnia 2018 r. Nr GOPS.021.19.2018. Dokument określa zasady pracy asystenta z rodziną oraz stosowane przez niego wzory dokumentów.

Wójt Gminy Złotniki Kujawskie upoważnieniem z dnia 30 stycznia 2012 r., upoważnił [REDAKTOWANE] do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz wydawania w tych sprawach decyzji.

W wyniku czynności kontrolnych stwierdzono również, że w strukturze jednostki kontrolowanej nie wyodrębniono zespołu do spraw asysty rodzinnej, co nie stanowi naruszenia przepisu art. 10 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny.

W zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustalono, co następuje:

- odnośnie do zapisu art.176 pkt 1: *opracowanie i realizacja 3- letnich gminnych programów wspierania rodziny,*
- zgodnie z art.179 ust.1 wyżej cytowanej ustawy *w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.*

W okresie objętym kontrolą gmina opracowała i realizowała 3-letni gminny program wspierania rodziny na lata 2017-2019, przyjęty Uchwałą Nr XXVIII/2014/2017 z dnia 28 marca 2017 r. Celem głównym programu jest wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych. Cele szczegółowe ukierunkowane są na zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka, poprawę jakości sprawowanej opieki, działania profilaktyczne i doskonalenie systemu wsparcia rodziny. W programie zawarto diagnozę potrzeb, dane liczbowe, analizę SWOT, zadania i harmonogram ich wykonania. Dokument zawiera także informacje na temat źródeł finansowania, monitoringu i ewaluacji.

W okresie objętym kontrolą Kierownik GOPS dopełniła obowiązku składania rocznych sprawozdań z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny. W dokumentach opisano wykonanie zadań, o których mowa w art.176 ustawy o wspieraniu rodziny. W dokumentach wykazano potrzeby związane z realizacją zadań na kolejny rok.

Sprawozdanie za rok 2017 zostało przekazane do Rady Gminy w dniu 13 kwietnia 2018 r., co stanowi naruszenie terminu wynikającego z art.179 ust. 1 ww. ustawy. Sprawozdanie za rok 2018 zostało przekazane w dniu 11 lutego 2019 r.

W okresie objętym kontrolą GOPS zatrudniał następujących asystentów rodziny:

- p. XX – w ramach umowy zlecenie, w okresie od 11 kwietnia 2016 r. do 1 maja 2018 r.,
- p. XX - w ramach umowy o pracę, w okresie od 1 maja 2018 r. do chwili obecnej.

Asystenci rodziny obejmowali pomocą:

- w 2017 r. 28 rodzin, w tym brak rodziny zobowiązanej do współpracy przez Sąd. Z sześcioma rodzinami praca została zakończona,
- w 2018 r. 25 rodzin, w tym jedna rodzina zobowiązana do współpracy przez Sąd. Z trzynastoma rodzinami praca została zakończona.
- W 2019 r. (do dnia kontroli) 14 rodzin, w tym jedna rodzina zobowiązana do współpracy przez Sąd.

przy zachowaniu zasady, iż żaden asystent równocześnie nie pracował z więcej niż 15 rodzinami.

Na podstawie badanej dokumentacji ustalono, iż w okresie objętym kontrolą, asystent rodziny p. XX nie spełniała wymagań kwalifikacyjnych, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Obecnie zatrudniony asystent spełnia wymagania kwalifikacyjne.

W aktach osobowych asystentów znajdowały się wszystkie oświadczenia dotyczące spełniania wymagań wynikających z art. 12 ust. 1 pkt 2, 3 i 4 ww. ustawy.

W zakresie czynności asystentów rodziny uwzględniono wszystkie zadania, wynikające z art. 15 ust 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 2 i pkt 4b:

- *tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,*
- *finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.*

Gmina tworzy możliwość podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny, Ośrodek zapewnia środki finansowe na ten cel. W okresie objętym kontrolą asystenci rodziny brali udział w szkoleniach tematycznych. Szczegółowych informacji w tym zakresie udzieliła Kierownik GOPS.

Praca asystentów nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 cyt. wyżej ustawy. Ponadto, stosownie do treści art. 17 ust. 4 ustawy, asystenci rodziny nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

W okresie objętym kontrolą praca z rodzinami prowadzona była przez asystenta rodziny i pracownika socjalnego. Zgodnie z zapisami art. 11 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w przypadku, gdy GOPS podjął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, pracownik

socjalny przeprowadzał w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej.

Jeżeli analiza sytuacji rodziny wskazywała na konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występował do Kierownika Ośrodka z wnioskiem o jego przydzielenie, a Kierownik przydzielał rodzinie asystenta. Ponadto zgodnie z art.8 pkt.3, rodzina wyrażała pisemną zgodę na współpracę z asystentem rodziny.

Dotychczas nie było przypadku odmowy przyznania rodzinie asystenta rodziny.

Zbadano dokumentację wszystkich rodzin prowadzoną w okresie objętym kontrolą. Asystenci dokumentowali swoją pracę poprzez: karty pracy z rodziną, notatki służbowe, ocenę sytuacji rodziny, plan pracy, sprawozdania półroczne. Bieżącą pracę z rodziną, asystenci opisywali w *karcie pracy z rodziną*. Zespół kontrolujący zwrócił uwagę, iż informacje tam zawarte są zbyt lakoniczne, ogólne i niepełnie odzwierciedlają przebieg spotkania, zastaną sytuację i działania podjęte przez asystenta.

Plan pracy z rodziną jest sporządzany po zapoznaniu się z sytuacją rodziny rodziną. Dokument zawiera cel główny, cele szczegółowe, zaplanowane działania, terminy, miejsce i osobę odpowiedzialną za ich wykonanie. Pomimo, iż formularz planu pracy zawierał zapis o uwzględnieniu efektu działania, to efekty nie były ujmowane, w związku z tym realizacja zadania wynikającego z art.15 ust.3 była niepełna.

Asystenci dokonywali okresowej oceny sytuacji rodziny w formie pisemnego *sprawozdania półrocznego* nie rzadziej niż raz na pół roku, co stanowi prawidłową realizację zadania określonego w art.15 ust.1 pkt 15 ustawy.

W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 16: *monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z asystentem*.

Asystent rodziny prowadził monitoring funkcjonowania rodziny po zakończeniu współpracy. Decyzja o przejściu w monitoring jest podejmowana wspólnie z pracownikiem socjalnym i po zaakceptowaniu wniosku przez Kierownika GOPS. Monitoring trwa zazwyczaj od 2 do 3 miesięcy, jest dokumentowany notatkami.

Decyzja o kontynuowaniu współpracy z rodziną lub jej zakończeniu, podejmowana jest po dokonaniu oceny końcowej przez asystenta i omówieniu sytuacji rodziny. Wniosek o zakończenie pracy asystenta jest składany przez pracownika socjalnego i następnie akceptowany przez Kierownika GOPS. Zakończenie współpracy asystenta z rodziną następuje w przypadku poprawy funkcjonowania rodziny, braku współpracy lub zmiany miejsca zamieszkania. Praca z rodziną jest kontynuowana w przypadku gdy nadal występuje niewydolność wychowawcza i wsparcie asystenta rodziny jest zasadne.

W zakresie koordynacji poradnictwa opisanego w art. 8 ustawy *o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”*.

Do chwili przeprowadzenia kontroli, do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej nie wpłynął żaden wniosek wynikający z ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 7: *prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy*.

Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej jest na bieżąco prowadzony przez pracowników socjalnych i asystenta rodziny. Pracownicy Ośrodka współpracują z innymi służbami pracującymi na rzecz rodziny, występują o wgląd w sytuację dziecka. Szczegółowych informacji w tym zakresie udzieliła Kierownik GOPS.

W zakresie prowadzonego monitoringu dzieci ze środowisk, w których występuje przemoc oraz jakie służby były zaangażowane w prace na rzecz rodziny.

Z oświadczenia pani Kierownik GOPS wynika, iż w okresie objętym kontrolą, asystent współpracował z jedną rodziną, w której wystąpiła przemoc. W pracę na rzecz rodziny zaangażowani byli pracownicy Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Jaksicach, pracownik socjalny, a także Policja i kurator.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3c: tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:

- *prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.*

Na terenie gminy Jeziora Wielkie nie funkcjonują placówki wsparcia dziennego, o których mowa w ustawie. Na terenie gminy funkcjonuje 17 świetlic wiejskich, które zapewniają dzieciom alternatywne formy spędzenia czasu wolnego, a także organizują imprezy okolicznościowe i pikniki rodzinne. Na terenie gminy działa także stowarzyszenie „Równe Szanse”, działające na rzecz środowiska lokalnego Gminy Złotniki Kujawskie, które realizuje projekty dla dzieci i młodzieży. Biblioteka publiczna w Złotnikach Kujawskich organizuje zajęcia plastyczne – literackie w każdy piątek oraz spotkania literackie. Działania na rzecz dzieci organizuje także Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3a: tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:

- *zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,*

oraz

- *w zakresie realizacji zapisu art. 10 ust. 3: praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, pomocy prawnej, organizowania dla rodzin spotkań.*

Gmina Złotniki Kujawskie zapewnia rodzinie przeżywającej trudności dostęp do bezpłatnego, specjalistycznego poradnictwa terapeutycznego i psychologicznego. Mieszkańcy mogą skorzystać ze wsparcia terapeutycznego i psychologicznego na terenie Złotnik Kujawskich. Możliwe jest także telefoniczne skorzystanie z porady prawnej lub psychologicznej w ramach „Kujawko-Pomorskiej Niebieskiej Linii”.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3b i 4c: tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:

- *organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,*
- *finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust.2, ponoszonych przez rodziny wspierające.*

W okresie objętym kontrolą, na terenie gminy Złotniki Kujawskie nie funkcjonowały rodziny wspierające. W związku z tym gmina nie ponosiła kosztów związanych z ich funkcjonowaniem i szkoleniem. Z informacji przekazanych przez Kierownika GOPS wiadomo, iż dotychczas Gmina nie prowadziła kampanii promującej taką formę pomocy. Na sesji Rady Gminy w dniu 20 marca 2017 r. Kierownik przedstawiła możliwość powołania rodziny wspierającej na terenie Gminy.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 5: *współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.*

Gmina uczestniczy w kosztach związanych z utrzymaniem wychowanków przebywających w pieczy zastępczej:

- w 2017 r. - wydatkowano kwotę: 3256,69 zł,
- w 2018 r. - wydatkowano kwotę: 13 446,15 zł,
- w 2019 r. (do dnia kontroli) - wydatkowano kwotę: 1323,00 zł.

W zakresie realizacji zapisu art. 10 pkt 4: *praca z rodziną jest prowadzona także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną.*

W okresie objętym kontrolą asystent kontynuował współpracę z jedną rodziną, której dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej w trakcie trwania asystentury, jednakże z uwagi na zmianę miejsca zamieszkania współpraca została zakończona. Rodziny, które nie wyrażały zgodę na współpracę z asystentem rodziny, były objęte pracą socjalną.

W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 2: *opracowanie planu pracy z rodziną we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, skoordynowanym z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.*

Asystent rodziny p. Maria Krajewska współpracowała z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej w zakresie opracowania planu pracy z rodziną, uczestniczyła także w posiedzeniach zespołu ds. Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka. Obecnie zatrudniony asystent nie współpracuje z rodziną, której dzieci przebywają w pieczy zastępczej.

W trakcie analizy dokumentacji zespół kontrolujący stwierdził, iż asystent rodziny p. Maria Krajewska, podjęła współpracę z rodziną zastępczą, co było bezzasadne. Kierownika GOPS pouczone, iż praca z rodzinami zastępczymi leży w kompetencji PCPR.

W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 6: *sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art.187 ust.3.*

Gmina sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny oraz przekazuje je wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu

teleinformatycznego. Sprawozdania przekazywane były w następujących terminach (dane ustalono z CAS):

- a) za I półrocze 2017 r. w dniu 20 lipca 2017 r.,
- b) za II półrocze 2017 r. w dniu 22 stycznia 2017 r.,
- c) za I półrocze 2018 r. w dniu 12 lipca 2018 r.
- d) za II półrocze 2018 r. w dniu 22 stycznia 2019 r.

Powyższa analiza wskazuje, iż zachowano ustawowe terminy określonych w § 3 ust.1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz.U. z 2016 r. poz. 213).

Na podstawie powyższych ustaleń skontrolowaną działalność ocenia się pozytywnie z uchybieniami.¹

Stwierdzone uchybienia, odnoszące się do realizacji merytorycznych zadań w obszarze działalności GOPS określonych ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wynikają z niedostatecznego stosowania obowiązujących przepisów prawa. Istniejący stan rzeczy może skutkować nieprawidłowym funkcjonowaniem jednostki pod względem organizacyjnym oraz niepełnym wykonywaniem ustawowych zadań. Po zrealizowaniu poniżej podanych zaleceń, GOPS będzie wykonywać obowiązujące zadania w odpowiednim zakresie. Osobą odpowiedzialną za powstanie stwierdzonych uchybień jest Kierownik GOPS p. Anna Wienconek.

Działając w oparciu o art. 197 d ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wydano następujące zalecenia pokontrolne:

1. Zawierać efekty planowanych działań w planach pracy z rodziną. Termin wykonania zalecenia – na bieżąco.
2. Dopełniać terminu składania sprawozdań z zakresu wspierania rodziny, o których mowa w art.179 ust.1. Termin wykonania zalecenia – na bieżąco.

Kontrolę wpisano do książki kontroli pod nr **29** w dniach 25, 26 lutego 2019 r.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz wystąpienia pokontrolnego przekazuje się kierownikowi kontrolowanej jednostki, za potwierdzeniem odbioru.

Wojewoda, w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń, przedstawia stanowisko w sprawie ich uwzględnienia lub nieuwzględnienia.

¹Dokonana ocena została oparta o następującą skalę ocen (na podstawie zarządzenia Nr 371/2017 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy z dnia 11.12.2017 r., w sprawie wprowadzenia Regulaminu kontroli): pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowością, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna (po przekroczeniu przyjętego progu istotności). Przez uchybienie należy rozumieć odstępstwo od stanu pożądanego o charakterze wyłącznie formalnym, nie powodujące następstw dla kontrolowanej działalności, zarówno w aspekcie finansowym, jak i wykonywania zadań.

Kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od otrzymania stanowiska, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych zastrzeżeń.

W przypadku przyjęcia wystąpienia pokontrolnego bez zastrzeżeń, kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

(podpis i pieczęć Wojewody)